10.Хруцкий В.Е. Внутрифирменное бюджетирование: настольная книга по постановке финансового планирования / В.Е. Хруцкий, В.В. Гамаюнов, Т.В. Сизова. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 400 с.

References

1. Utkin Je. A. (2001), Kurs menedzhmenta: uchebnyk dlja vuzov. Mosskva, 448 с.
2. Poddier'ohin A. M., Buriak L. D., Kalach N. Yu ta in., (2001), Finansovyj menedzhment: navch.–metod. posibnyk dlja samost. vyvch. dysts , K.: KNEU, 294 с.
3. Vyhov's'ka N. H. (2008), Hospodars'kyj kontrol' v Ukraini: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia : monohrafiia, Zhytomyr: ZhDTU, 532 с.
4. Krajnyk O. P., Klepykova Z. V. (2001), Finansovyj menedzhment: navchal'nyj posibnyk, K. : Dakor, 260 с.
5. Ukrains'ka radians'ka entsyklopediia: u 12 t. T. 2 (1978), za red. M. Bazhana, K. : Hol. redaktsiia URE, 864 s.
6. Savchenko V.D. (2006), Operatsijnyj menedzhment: navch.posib. Khark.nats.ahrar.un-t im.V.V Dokuchaieva, Kh, 275 с.
7. Anthony R. N., Reece J. S., (1989), Accounting: Text and Cases, 8th ed., Illinois : Homewood., 1030 p.
8. Blank I.A. (2004), Finansovyj menedzhment: uchebnyj kurs, K. : Nika–Centr Jel'ga, 656 с.
9. Shhiborsh K. V. (2001), Bjudzhetirovanie dejatel'nosti promyshlennyh predpriyatij Rossii, M. : Izd–vo "Delo i Servis", 348 с.
- 10.Hruckij V.E., V.V. Gamajunov, T.V. Sizova (2005), Vnutrifirmennoe bjudzhetirovanie: Nastol'naja kniga po postanovke finansovogo planirovanija , M.: Finansy i statist, 400 с.

УДК 338.4:330.3:001.895(477)

ІННОВАЦІЙНА РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ ТРЕТЬОГО ВІКУ В РОЗВИТКУ СРІБНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Халецька А.А., Горбовий А.Ю.

INNOVATIVE ROLE OF THE THIRD AGE'S UNIVERSITIES IN THE DEVELOPMENT OF THE SILVER ECONOMY IN UKRAINE

Khaletska Alina, Horbovy Artyr

В статті проаналізовано основи формування університетів «третього віку» в Україні в умовах розвитку «срібної» економіки; концептуальні засади соціальної політики в Україні; міжнародний досвід та розглянуто проблеми формування срібної економіки в Україні.

Ключові слова: пенсіонер, молода людина, активне довголіття, щасливе старіння, срібна економіка, соціальне залучення, економічне залучення, політичне.

The article analyzes the foundations of the formation of «third-year» universities in Ukraine in the conditions of development of the «silver» economy; conceptual foundations of social policy in Ukraine; international experience and problems of the formation of the silver economy in Ukraine are considered; social and economic development. The forms of working with elderly people are defined: voluntary civic inclusion (seniors bureau, seniors association, mentoring, etc.); trainings and creative projects; target apartment buildings for single elderly people with well-organized infrastructure;

education using information technology, electronic forums and many others. Innovative approaches to the social, psychological and economic attraction of the elderly are considered based on a well-known example all over the world are considered – the development of so-called universities of the «third age», but in terms of disability management, legal literacy in the context of the «silver economy», age management and marketing, social tourism and entrepreneurship, sustainable development of universities of the «third age», social management, business modeling and financial planning.

Keywords: *pensioner, young man, active longevity, happy aging, silver economy, social inclusion, economic inclusion, political.*

Філософи усіх часів знаходилися в пошуках відповідей на незворотність плинності часу. Ще в далекі часи люди обіймалися проблемами, що виходили з тривалості їхнього життя. В епоху палеоліту тривалість життя людини була 15-20 років, в Древньому Римі – 20-32 роки, а в XVI-XVII ст. людина, яка доживала до 40 років, вважалася старою. На початку XX ст. середня тривалість життя становила 30-40 років. Тривалість життя сучасної людини становить в середньому 70 років. Наприкінці XIX ст. та в XX ст. відбулися видатні відкриття в галузі біології (набули розвитку біохімія та біофізика) та медицини (були відкриті антибіотики, антисептики, гормональні препарати; сформувалися науки дієтологія та трансплантологія; було визначено роль гіпоталамусу). Все вищезазначене, а також багато інших видатних винаходів науково-технічної революції, мало свій вплив не тільки на збільшення тривалості життя, але й започаткувало еру докорінних змін у свідомості людства по відношенню до старості. Відбулося переосмислення ролі і функцій людей літнього віку в суспільстві та розширення їх можливостей щодо соціального, економічного та політичного залучення.

Кількість людей на планеті продовжує збільшуватися і в 2012 році досягла 7 мільярдів. Частка людей у віці 60 років і більше зростає швидше, ніж в будь-який інший віковій групі. У період з 1970 по 2025 рік зростання становитиме 694 мільйонів. В 2025 році буде в цілому близько 1,2 мільярда чоловік у віці старше 60. До 2050 року кількість людей цієї вікової категорії складатиме 2 млрд., зокрема 80 відсотків з них живуть в країнах, що розвиваються. Фонд Організації Об'єднаних Націй в області народонаселення розробив масштабну кампанію «Сім мільярдів дій», з тим, щоб запобігти негативним наслідкам цих процесів, а реалізувати певні дії, щоб ця частка населення мала можливість робити свій внесок у сталий розвиток суспільства [1].

Для соціального та економічного розвитку України на сьогодні вбачають декілька чутливих для суспільства загроз. Україна належить до 30 країн світу з найстарішим населенням. За прогнозом, у 2061 р. частка дітей у населенні України становитиме 14,9%, а осіб у віці 60 років і старше — 31,2% (у 2013 р. — 21,4%). За прогнозом вікова структура має три чітко означені групи (0–28, 29–59 та 60 і більше), частка яких становитиме відповідно: частка вікової структури населення від 0–28 років складає 30,2%, від 29–59 років — 38,6% і 60 років і більше — 31,2%, тобто осіб у віці 60 років і більше зростатиме у порівнянні з дітьми та молоддю. За середнім варіантом прогнозу (Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України), до 2061 р. в Україні навантаження літніми людьми на працездатних (65+/15-64) зросте з 22% до 45%, відповідно коефіцієнт потенційної підтримки (15-64/65+) зменшиться з 4,6 до 2,3 (за міжнародними стандартами). Українські реалії — це звуження вікового інтервалу до 20-59 років. Як результат — індикатор навантаження (60+/20-59) сьогодні становить 36%, до кінця прогнозованого періоду зросте до 65%, коефіцієнт потенційної підтримки (20-59/60+) зменшиться з 2,8 до 1,5 [2].

Очевидно, що вікова структура формувалася за умов більш «молодого» населення, а наразі стала більш «старою». Як результат, прогнозується розбалансування стосовно: скорочення обсягів робочої сили; можливого уповільнення розвитку економіки; збільшення соціальних видатків для осіб літнього віку за рахунок інших вікових груп; зростання

фіскального навантаження; скорочення заощаджень; зростання пенсійних видатків: подальшого підвищення пенсійного віку, скорочення традиційних розподільчих пенсійних схем, обчислення розміру пенсій, інші «непопулярні» для населення реформи.

В найближчій перспективі збільшення контингенту пенсіонерів і скорочення чисельності зайнятого населення та платників податків здебільшого буде обумовлювати залежність стану пенсійної системи та якості життя населення від економічної ситуації. Також на сьогоднішній день перегляд балансу між трудовим та пенсійним життям, а також відмова від застарілої політики обов'язковості виходу на пенсію чи інших обмежувальних заходів по відношенню до зайнятості людей старше певного віку (МОП) вже відбуваються.

Спеціалісти вважають, що вихід в соціальному та економічному залученні людей, так званого, «третього віку» віку. Головною особливістю сучасності стало прискорення історичного процесу. Протягом одного покоління декілька разів змінюється спосіб мислення. Відчувається, як прискорюється життя. Зростає швидкість інформації, впроваджуються нові технології. Молода людина не поспіває повною мірою опановувати «новинки», це також стосується людей «третього» віку. Але незалежно від віку в сучасному суспільстві збільшуються можливості людини:

- в соціальному контексті – це інформаційне суспільство, цифрова економіка, технології, що допомагають (уразі, якщо вміти їх опановувати та використовувати);
- в психологічному контексті – це розвиток особистості, подолання негативних наслідків старіння, управління стресом та конфліктами, діалог між поколіннями;
- в економічному контексті – це співпраця різних учасників щодо створення принципово нових робочих місць для людей літнього віку; залучення суспільства до інноваційних курсів, які зорієнтовано на адаптацію до змін, зокрема: менеджмент працездатності (як зберегти життєві сили та здоров'я в передпенсійному та пенсійному віці), правові аспекти трудових відносин у житті людини передпенсійного віку, віковий менеджмент та інші [3].

Люди «третього віку» живуть у різноманітному культурному та соціальному середовищі. Вплив міжнародних та міжнаціональних інститутів на життя людей літнього віку у світі зростає. Суспільство «ризиків» створює нові форми небезпеки для людей передпенсійного та пенсійного віку в умовах пенсійної реформи, реформи охорони здоров'я, автоматизації робочих місць, швидких змін на ринках праці. Разом з тим, так звана «срібна економіка» розвиває суспільство «можливостей», створює нові інститути для самоосвіти та самореалізації людей літнього віку. Водночас реакція на зміни повинна бути адекватною швидкості змін, що відбуваються. Скільки б суспільство не мотивувало пенсіонерів працювати після виходу на пенсію, статистика свідчить, що в Україні лише 20-30% людей бажають працювати після виходу на пенсію: основний мотив для них – фінансово підтримати молодих членів родини. Також спеціалісти відмічають відсутність мотивації до перенавчання, підвищення кваліфікації, отримання «другої кар'єри» у людей передпенсійного віку, тому це – не швидкий шлях і потребує поступових перехідних моделей.

Інноваційні підходи до соціального, психологічного та економічного залучення літніх людей засновані на вже відомому прикладі в усьому світі – розвитку так званих університетів «третього віку», але у напрямі питань управління працездатністю, правової грамотності в умовах «срібної економіки», вікового менеджменту та маркетингу, соціального туризму та підприємництва, сталого розвитку університетів «третього віку», соціального менеджменту, бізнес-моделювання та планування фінансової діяльності.

Важливим напрямом досліджень у визначенні концептуальних засад соціальної політики в Україні стали наукові праці М.М. Білинської, В.Г. Бодрова, Т.А. Заяць, С.Г. Кузьменка, В.І. Кученко, Е.М. Лібанової, Л.М. Ліпич, В.С. Толубяка та інших. Завдяки їх науковим розробкам можна стверджувати, що сьогодні наукова думка має чимало здобутків, зокрема щодо виявлення особливостей функціонування сфери послуг для людей літнього

віку в умовах переходу до постіндустріального інформаційного суспільства, формування соціально орієнтованої ринкової економіки та розбудови соціальної держави й ефективної системи соціального захисту населення.

На думку авторів публікації, серед сучасних українських учених істотний внесок у розробку проблеми формування засад срібної економіки в Україні зробили А.О. Дегтярь, Н.Г. Диденко, Л.М. Івашова, Д.В. Карамішев, І.О. Кірнос, О.Ф. Новікова та інші.

Аналіз літератури свідчить про те, що різноманітні сторони взаємодії держави й економіки на різних етапах історії їх розвитку достатньо обґрунтовано та змістовно проаналізовано й вивчено. Разом з тим питання системної організації університетів «третього віку» та визначення концептуальних основ державного антикризового регулювання в умовах демографічного старіння населення потребують подальших досліджень.

Сформований поколіннями соціально-демографічний потенціал є базовим елементом національного багатства. Внаслідок істотного постаріння населення в нашій країні депопуляція населення, яка охопила всю територію України ще у 1991 році й відбувається надзвичайно високими темпами, негативно впливає на багато процесів, зокрема на пенсійну систему, ринки праці, стан здоров'я. Старіння населення, як процес збільшення частки осіб старшого віку, спостерігається в багатьох країнах світу. Найінтенсивніше ці процеси відбуваються в країнах Західної Європи. В Італії, Німеччині, Японії частка населення 60 років і старше складає четверту частину. В Угорщині, Іспанії, Естонії, Україні (усього 9 країн) цей показник коливається від 21 до 23 відсотків; Великобританії, Білорусії, Данії в межах 18-20 відсотків; Ірландії, Словаччині, Польщі – 15-17 відсотків [4].

Типовою тенденцією останніх десятиріч в Європі є зростання тривалості життя разом з низькою і зменшеною народжуваністю. Все це призводить до таких негативних наслідків як порушення фінансової стійкості пенсійних систем. З іншого боку, розвивається так званий срібний менеджмент і маркетинг, а також срібна економіка. І це на сьогоднішній день є крапками зростання.

Процеси інтеграції нашої держави в ЄС потребують гармонізації підходів до вироблення соціальної політики в Україні. Українське законодавство перебуває на етапі постійних і природних змін та доповнень у результаті змін у внутрішньому та зовнішньому контурах соціально-економічного розвитку. Ухвалюються нові законодавчі акти, нормативно-правові документи, які забезпечують юридичні основи для розв'язання різнопланових соціально-економічних та політичних проблем. Все це зумовлює необхідність забезпечення відповідних стандартів життя населення України як пріоритету державної соціальної політики.

Загальна мета статті – проаналізувати основи формування університетів «третього віку» в Україні в умовах розвитку «срібної» економіки.

Старіння населення та інші демографічні зміни у сучасному світі зумовлюють зростання ролі трудового потенціалу літніх людей. Хронологічний вік, що часто слугує критерієм старості, безпосередньо не впливає на фізичне функціонування і когнітивні здібності особи. Але він значною мірою визначає характер взаємодії між людьми і реалізацію їхніх можливостей у соціально-економічному житті. Працівники, які відносяться до «третього віку», мають низку вагомих переваг, що становлять основу їхньої конкурентоспроможності на ринку праці — передусім кваліфікацію, практичні навички та досвід. Поняття «третього віку» трактується як початок періоду «активної зрілості» (частіше 50+), в якому можна знайти можливості для пізнавального туризму (подорожування); різноманітних занять (культурних, фізичних, інтелектуальних та мистецьких), розвитку додаткових професійних навичок, волонтерської праці, клубної діяльності, проведення вільного часу в гуртках. Ці можливості відрізняються в залежності від країни чи континенту і часто пропонуються організаціями, причетними до забезпечення потреб людей літнього віку.

Водночас існують стійкі упередження щодо неохайності літніх людей до навчання та сприйняття нового, які формують підґрунтя для вікової дискримінації на ринку праці.

Особливо уразливі до такої дискримінації літні жінки. Рівень зайнятості літніх людей в Україні — один з найнижчих у Європі, що зумовлено низьким порогом пенсійного віку та загалом низьким рівнем економічної активності населення. А ефективна зайнятість — це передусім якість життя. Якість життя — може базуватися на суб'єктивній оцінці (в якій мірі задовольняються матеріальні, культурні, духовні потреби людини) і на об'єктивній, або зовнішній. Ця зовнішня оцінка (порівняння) здійснюється в системі координат фактичного рівня задоволення потреб із базовим рівнем, а також з міжнародними стандартами. Такі стандарти розроблені Всесвітньою організацією охорони здоров'я, яка пропонує оцінювати якість життя за наступними параметрами: фізичні (енергійність, втома, фізичний дискомфорт, сон і відпочинок); психологічні (самооцінка, концентрація, позитивні емоції, негативні переживання, мислення); ступінь незалежності (повсякденна активність, працездатність, залежність від ліків і лікування); життя в суспільстві (повсякденна активність, соціальні зв'язки, дружні стосунки, суспільна значущість, професіоналізм); навколишнє середовище (житло і побут, безпека, дозволя, доступність інформації, екологія: клімат, забрудненість, густо населеність); духовність і особисті переконання. Змістовно пов'язаний з такими стратегічними підходами, насамперед із інтелектуальним зростанням, та прийнятий до впровадження Мадридський міжнародний план дій з проблем старіння населення. В межах цього плану активізується діяльність університетів «третього віку». Швидкі зміни в економіці, науці, техніці та суспільстві спонукають людей літнього віку до включення в систему освіти впродовж життя, яка вже є не привілеєм, а необхідністю. Тому основним завданням університетів «третього віку» для людей у віці 50+ в Європі та Україні є надання їм якісної освіти, а також надихання до всебічного розвитку [5].

В сучасній міжнародній практиці виділені дві основні моделі навчальних закладів для літніх людей: інтеграційна (спеціалізовані установи в складі вищого навчального закладу) і сегрегаційна (автономні установи для літніх). Найбільш поширеними є пропозиції освітніх послуг для людей літнього віку на державному, громадському, релігійному і підприємницькому рівнях. Як кажуть науковці, за ступенем інституціоналізації установ зазначеної системи їх розділяють на формальні, неформальні та інформальні. Існує також критерій змісту освіти літніх людей. Це три основні області: професійна (вдосконалення професійних знань і умінь в нових умовах); соціальна (освіта, заснована на добровільній діяльності в самоорганізованих політичних і соціальних представництвах); культурно-творча (особистісна освіта).

Існують найрізноманітніші форми роботи з літніми людьми: добровільне громадянське включення (бюро сеньйорів, асоціації сеньйорів, наставництво та ін.); тренінги і творчі проекти; цільові багатоквартирні будинки для одиноких літніх людей з організованою інфраструктурою; освіта з використанням інформаційних технологій, електронні форуми і багато інших. Всі форми роботи можуть застосовуватися в різних установах освіти дорослих. Найбільш ефективними є групи методів міжпоколінного, комунікативного і біографічного навчання.

В Україні вперше питання доцільності створення Університетів «третього віку» постало в 2008 році на засіданні круглого столу з ініціативи Міністерства праці і соціальної політики України, Фонду народонаселення ООН у рамках проекту UKR1P41A «Підтримка виконання Мадридського Міжнародного Плану Дій щодо Старіння в Україні» за темою: «Університети третього віку: старше покоління в сучасному інформаційному середовищі». Цей та багато інших інноваційних проектів реалізовували та продовжують реалізовувати один із найважливіших принципів навчання — навчання впродовж всього життя. У 2008 році відкрито перший в Україні університет «третього віку» на базі територіального центру соціально-побутової реабілітації (м. Ковель, Волинська область). В тому ж році відкрито другий університет «третього віку» на базі Кременчуцької філії Дніпропетровського університету економіки і права (м. Кременчук), а в 2009 році такі університети відкрито у Дніпрі, Києві та Євпаторії. Наказом Міністерства соціальної політики України від 25.08.11

№326 «Про впровадження соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» здійснено перехід від декларації до реалізації принципу навчання людей пенсійного віку впродовж всього життя з метою підтримки їх фізичних, психологічних та соціальних здібностей.

Станом на кінець 2017 року за даними Мінсоцполітики в Україні працює понад 300 таких закладів. І понад 25 тисяч слухачів уже розширили свій світогляд, закінчивши університети «третього віку». Студентами університету є люди літнього віку - пенсіонери, які хочуть отримати нові знання, розширити свій світогляд та власні можливості. Сучасні університети «третього віку» в Україні - це заклади, в яких літні люди здобувають нові знання, зокрема щодо: процесу старіння та його особливостей; сучасних методів збереження здоров'я; набуття навичок самодопомоги; формування принципів здорового способу життя; основ законодавства стосовно людей похилого віку та його застосування на практиці; формування та розвитку навичок використання новітніх технологій, насамперед інформаційних та комунікаційних; потенціалу та можливостей волонтерської роботи; підвищення якості життя людей похилого віку, завдяки забезпеченню доступу до сучасних технологій та адаптації до технологічних перетворень; формування практичних умінь і навичок; можливість для розширення кола спілкування та обміну досвідом [6].

В умовах, коли розвиток установ для освіти «третього віку» та надання соціальних послуг для людей літнього віку набуває ознак сталості, в Україні формуються освітні установи різноманітних видів: академії, народні школи, народні університети третього віку, дискусійні клуби, агентства, проектні групи, «розмовні кафе», курси, консультативні установи, творчі майстерні, технічні, спортивні, оздоровчі, реабілітаційні, комп'ютерні центри, лекторії, спеціалізовані інститути підвищення кваліфікації, перепідготовки для літніх співробітників та інші. Освітні програми можуть реалізовувати вузи, середні спеціальні навчальні заклади, міські та сільські школи, релігійні громади, політичні партії, ветеранські організації, культурно-освітні установи та організації, благодійні фонди, ЗМІ.

Нажаль, негативні характеристики старшого покоління зменшують його значення в житті суспільства. Поняття «успішного старіння», яке в усьому світі асоціюється з низькою ймовірністю захворювань або інвалідності, високою здатністю до навчання і фізичної активності, активною участю в житті суспільства не сприймається в Україні, що пояснюється в основному наступними причинами: по-перше, в цілому ситуацією в країні (низьким рівнем соціально-економічного розвитку та політичної системи, незадовільним станом навколишнього середовища, недоброзичливими до старості традиціями, менталітетом тощо); по-друге, особистим ставленням кожної окремої людини до старіння (індивідуальні особливості, спосіб життя, минулий досвід, бажання або небажання підтримувати соціальні відносини з людьми в молодших вікових групах).

Важливим завданням для розвитку університетів «третього віку» є забезпечення методологічної та організаційної підтримки її сталого функціонування, розробка і впровадження нових та інноваційних послуг та продуктів, підвищення стандартів сервісів і якості послуг, забезпечення розширення їх асортименту в соціальному та економічному контексті. Актуальними завданнями при розробці навчальних програм постають такі, що дають відповіді на питання: як адаптуватися до глобальних демографічних та соціально-економічних змін; які відомі практики існують у менеджменті та маркетингу «срібної економіки»; як використовувати особливості та виклики «срібної економіки» в соціальному підприємництві та соціальному туризмі (мобільності); чому децентралізація та розвиток територій потребують участі дорослого населення; як створити ефективні комунікації у громадах та залучити людей старшого віку для участі у розвитку громадського суспільства; як сформувати нові компетенції, набуті корисних навичок; як управляти працездатністю, забезпечити ефективну зайнятість та активне довголіття; як досягти конвертації бізнес-моделей в умовах «срібної економіки».

Важливе значення має й міжнародний досвід підтримки людей старшого віку в контексті активного довголіття. Концепція щасливого старіння та активного довголіття - це процес оптимізації можливостей для підтримки здоров'я, участі в суспільному житті та забезпечення безпеки з метою підвищення якості життя людей в зрілому віці. Приходить розуміння, що збереження власних сил в зрілі роки та в похилому віці – це не прояв егоїзму, а піклування про оточуючих.

В Україні на сьогоднішній день відбулося розповсюдження знань про освіту «третього віку» серед академічної спільноти, системи соціального захисту населення та в громадянському суспільстві. Попри створення Університетів «третього віку» в різних форматах майже відсутній аналіз діяльності цих інституцій, не розроблені індикатори забезпечення їх сталого розвитку. Недостатнім є розповсюдження інформації про їх роботу. Майже відсутнє ресурсне забезпечення їх діяльності, бракує контролю якості та моніторингу, вдосконалення потребує організація навчального процесу.

Список використаних джерел

1. The UNDP's Human Development Report 2015. – Режим доступу: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report.pdf [Дата звернення: 19.04.2018]
2. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України. – Режим доступу: <http://www.idss.org.ua/public.html> [Дата звернення: 19.04.2018].
3. Концепція діяльності центрів освіти «третього віку» в Україні: методичний посібник / автори-укладачі: Артур Горбовий; Аліна Халецька, Оксана Степанюк; Анна Кухаренко; Діана Спубер; під заг. ред. Спубер Д., Горбового А., Халецької А. – Київ-Луцьк, 2017. – 116 с.
4. Human capital as a determinant of socio-economic condition: Coll. Monography// Eds. Joana Prystrom, Artur Horbovyu, Maryna Resler: lap lambert Academic Publishing, Germany. – 147 p.
5. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraina-iaka-vyznachaie-bazovi-pokaznyky-dlia-dosiahnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr> [Дата звернення: 19.04.2018].
6. Стратегія Національного плану дій з питань старіння до 2022 року -Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-shvaliv-strategiyu-derzhavnoyi-politiki-z-pitan-zdorovogo-ta-aktivnogo-dovgolittya-naseleння-na-period-do-2022-roku> [Дата звернення: 19.04.2018].
7. Active Ageing. Policy Framework – Режим доступу: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/67215/1/who_nmh_nph_02.8.pdf [Дата звернення: 19.04.2018].

References

1. The UNDP's Human Development Report 2015. – Available at: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report.pdf [Accessed: 19.04.2018]
2. Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine. – Available at: <http://www.idss.org.ua/public.html> [Accessed: 19.04.2018].
3. Kontseptsiia diialnosti tsentriv osvity «tretoho viku» v Ukraini: metodychnyi posibnyk (2017), [Concept of the activity of the centers of education "third age" in Ukraine: methodical manual], authors-compilers: Artur Gorbovy; Alina Khaletska, Oksana Stepanyuk; Anna Kukharenko; Diana Spulber; under the congregation Ed. Spolber D., Gorbovoy A., Khaletskaya A., Kyiv-Lutsk, 116 s.
4. Human capital as a determinant of socio-economic condition: Coll. Monography// Eds. Joana Prystrom, Artur Horbovyu, Maryna Resler: LAP LAMBERT Academic Publishing, Germany. – 147 p.

5. Natsional'na dopovid' «Tsili staloho rozvytku: Ukrayina», yaka vyznachaye bazovi pokaznyky dlya dosyahnennya Tsiley staloho rozvytku [National Report "Sustainable Development Goals: Ukraine", which defines benchmarks for achieving the Sustainable Development Goals (CSR)], Available at: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraina-iaka-vyznachaie-bazovi-pokaznyky-dlia-dosyahnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr> [Accessed: 19.04.2018].

6. Uryad skhvalyv Stratehiyu derzhavnoyi polityky z pytan' zdorovoho ta aktyvnoho dovolittya naselennya na period do 2022 roku [The Government approved the State Policy Strategy for Healthy and Active Longevity of the Population for the period up to 2022], Available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-shvaliv-strategiyu-derzhavnoyi-politiki-z-pitan-zdorovogo-ta-aktivnogo-dovgolittya-naselennya-na-period-do-2022-roku> [Accessed: 19.04.2018].

7. Active Ageing. Policy Framework .– Available at: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/67215/1/who_nmh_nph_02.8.pdf [Accessed: 19.04.2018].

УДК 656(4)

СТАН ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Чучка І.М., Гаврилець О. В.

STATE OF TRANSPORT AND LOGISTIC PROCESSES IN THE EUROPEAN UNION

Chuchka Ivan, Gavrilets Olesya

В статті визначено роль та значення логістичної співпраці прикордонних областей України та Європейського Союзу у розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону. Обґрунтовано необхідність формування нових підходів до логістичної співпраці в прикордонні як ефективний засіб розвитку інноваційної діяльності України та ЄС. Інтеграція транспортно-дорожнього комплексу України в європейську та світову транспортні системи вимагає досліджень на рівні національної мережі транспортних коридорів.

Ключові слова: єврологістика, транспортно-логістична система, транспортні комунікації, логістичні термінали.

The article has defined the role and significance of logistic cooperation between the border regions of Ukraine and the European Union in the development of foreign economic activity in the region. The necessity of forming new approaches to logistic cooperation at the border as an effective means of development of innovation activity of Ukraine and the EU has substantiated. The integration of the Ukrainian transport and road complex into the European and world transport systems requires research at the level of the national network of transport corridors that can be integrated into the international system, as well as research on the development of logistics centers and the possibilities of constructing new more expedient ones.

In connection with the development of integration processes in the EU, it is proposed to intensify research in the direction of the development of a special type of Eurointegration - Euro logistics or logistics in the European dimension, which reflects the process of forming a pan-European transport and logistics network with the creation of appropriate communications and logistic terminals.